

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 1997/47
KARAR NO : 1997/48

ÖZET: 3417 sayılı Yasa uyarınca, işçilerin ücretlerinden tasarrufu teşvik kesintilerini yapıp sağlayacağı katkılarla birlikte banka hesabına yatırmayan özel hukuk tüzel kişisi işverene karşı sözkonusu kesinti ve katkıların nemasıyla birlikte tahsili istemiyle açılan davanın, anılan Yasanın 7. maddesine göre 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun primlerin tahsiline ilişkin hükümleri çerçevesinde adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Emin Deraldımış
Vekili : Av. Ülker Alphan
Davalılar : 1- PÜRSAN Petrol Ürünleri Kimya San. A.Ş.
2- Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü
Vekili : Av. Türkan Keskin
O L A Y : Davacı, 9.2.1977-13.12.1993 tarihleri arasında

davalı Şirkette çalışmış ve 2.5.1995 tarihi itibariyle Sosyal Sigortalar Kurumundan emekliye ayrılmıştır.

Davalı Şirket'çe tasarrufu teşvik kesintileri ve nemalarının kendisine verilmediğinden bahisle İzmit Sigorta Müdürlüğüne yaptığı başvuru üzerine anılan idarece davacıya verilen 14.2.1995 günlü, 013457 sayılı cevapta: 3417 sayılı Kanun gereğince ücretlerinden yapılan zorunlu tasarruf kesintileri ile işveren katkılarının ödenmediğinin ve 1989 Ocak ile 1994 Mart dönemi boyunca hiçbir bildirimde bulunulmadığının tespit edildiği; işverence süresinde yatırılmayan tasarrufu teşvik kesinti tutarları için borç tebligatı yapıldığı ve tahsili için icrai takibata geçildiği; yapılacak tahsilat neticesinde Ziraat Bankası Gölcük Şubesi ve PÜRSAN Petrol Ürünleri Kimya San. A.Ş. ile irtibata geçmesi gerektiği bildirilmiştir.

1) Kendisine herhangi bir ödeme yapılmayan davacı, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla, 105.000.000.- lira tutarındaki tasarrufu teşvik kesintilerinin, bu kesintilere uygulanan % 174.90 oranında faiziyle birlikte tahsiline hükmedilmesi istemiyle PÜRSAN A.Ş. ne karşı 26.5.1995 tarihinde adli yargı yerine dava açmış ise de; Kocaeli 1. İş Mahkemesince 11.10.1995 günlü, E.1995/334, K.1995/1926 sayılı ile, davacı veya vekilinin belirlenen tarihte yapılan oturuma mazaretsiz olarak gelmedikleri ve müracaata bırakılan davanın da yenilenmediği nedeniyle H.U.M.K. 409/5. maddesi uyarınca davanın açılmamış sayılmasına karar verilmiştir.

2) Davacı, 50.000.000.-lira tutarındaki tasarrufu teşvik kesintilerinin ve nemalarının yasal faiziyle birlikte kendisine ödenmesine hükmedilmesi istemiyle PÜRSAN A.Ş. ne karşı idari yargı yerine dava açmıştır.

SAKARYA 1. İDARE MAHKEMESİ; 31.10.1995 gün ve E.1995/1381, K.1995/1177 sayı ile, davacının özel hukuk tüzel kişisi olan davalı şirketten istediği tasarrufu teşvik kesintisi ve nemasının ödenmemesi üzerine dava açtığı anlaşıldığından 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2. maddesinde yer alan, idare mahkemelerinde, idari eylem ve işlemlere ilişkin olarak çıkan uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulacağı yolundaki hüküm karşısında, idari işlem ve eylem niteliği taşımayan ve özel hukuk tüzel kişisi olan davalı şirketçe tesis olunan işleme ilişkin olarak açılan davanın adli yargı yerince çözümlenmesi gerektiği gerekçesiyle davayı görev yönünden reddetmiş; bu karar temyiz edilme-
yerek kesinleşmiştir.

3) Bunun üzerine davacı, fazlaya ilişkin hakları saklı kal-
mak kaydıyla, 50.000.000.- lira tutarındaki tasarrufu teşvik kesinti-
sinin ve nemasının, bu kesintilere uygulanan faiziyle birlikte dava-
lılardan tahsiline hükmedilmesi istemiyle; 1.2.1996 günlü dilekçeyle
PÜRSAN A.Ş.ne karşı ve 21.3.1996 günlü dilekçe ile de Sosyal Sigorta-
lar Kurumu Genel Müdürlüğüne karşı adli yargı yerine dava açmıştır.

KOCAELİ 1. İŞ MAHKEMESİ; 16.10.1996 gün ve E.1996/27, K.
1996/195 sayı ile; Mahkemelerinin 1996/64 sayılı esasına kayıtlı bul-
nan dava dosyasında aynı konu ve miktarın SSK'dan da istenildiği ve
böylece SSK'ununda davaya dahil edildiği belirtilerek bu dava dosyası
ile birleştirilmesi 20.5.1996 gün ve K.1996/75 sayı ile karara bağlan-
dıktan sonra, Uyuşmazlık Mahkemesinin 12.2.1996 günlü, E.1995/96,
K.1996/43 sayılı kararında da belirtildiği gibi, bu tür davalara bak-
ma görevinin idari yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik
kararı vermiş; bu karar da temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

4) Davacıvekilinin, dava dosyasının Sakarya İdare Mahkeme-
sine gönderilmesini içeren 21.1.1997 günlü, dilekçesi nedeniyle Kocae-
li 1. İş Mahkemesi Hakimliğinin 21.1.1997 günlü, 1996/27 sayılı yazı
sı ekinde gönderilmesi üzerine Sakarya 2. İdare Mahkemesinin 29.1.1997
günlü, E.1997/89, K.1997/21 sayılı kararıyla, 2577 sayılı Yasanın 3.
ve 9. maddelerine uygun olarak Mahkemelerine açılmış bir dava bulun-
madığı belirtilerek, adli yargı dosyaları Kocaeli 1. İş Mahkemesine
iade edilmiştir.

.../...

5) Bunun üzerine, davacı vekili tarafından 20.2.1997 tarihinde idari yargı yerine usulüne uygun olarak yeniden aynı istemle dava açılmış ise de; Sakarya 2. İdare Mahkemesinin 27.2.1997 günlü, E.1997/169, K.1997/127 sayılı kararıyla, Sakarya 1. İdare Mahkemesinin 31.10.1995 günlü, E.1995/1381, K. 1995/1177 sayılı ve Kocaeli 1. İş Mahkemesinin 16.10.1996 günlü, 1996/27, K.1996/195 sayılı görevsizlik kararları üzerine yeniden Mahkemelerine dava açıldığının anlaşıldığı; 2247 sayılı Yasanın 14. ve 15. maddeleri uyarınca son görevsizlik kararını veren Kocaeli 1. İş Mahkemesi kararının kesinleşmesinden sonra tarafların isteği halinde dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilerek görevli mahkemenin belirlenmesinin gerektiği belirtilerek, dava incelenmeksizin reddedilmiştir.

Davacı vekilince Sakarya 2. İdare Mahkemesine verilen 21.5.1997 günlü dilekçeyle, dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilebilmesi için Kocaeli 1. İş Mahkemesine gönderilmesi istenilmiş; anılan Mahkeme Başkanlığınca da, istenilen dosyanın olumsuz görev uyuşmazlığı ile ilgili olmadığı belirtilmiş ise de, Kocaeli 1. İş Mahkemesi Hakimliğince sözkonusu dosya getirtilerek anılan Hakimliğin 9.9.1997 günlü, 1996/27-195 sayılı yazısı ekinde adli ve idari yargı dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmiş olup, adli ve idari yargı yerleri arasında doğmuş bulunan olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi istenilmektedir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün Selçuk Tüzün'ün Başkanlığında, Üyeler: O.Hulusi Mustafaoğlu, Ülkü Aydı Nursel Aymakoğlu, Zafer Kantarcıoğlu, Dr. Erol Alpar ve Ertuğrul Takanın katılımlarıyla yapılan 17.11.1997 günlü toplantısında, Raportör-Hakim İsa Yeğenoğlu'nun davanın çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Erdoğan Güneş ile Danıştay Savcısı Tülin Özdemir'in davanın çözümünün adli yargının göre alanına girdiğine ilişkin yazılı ve sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

.../...

Öncelikle bir usul sorununu belirtmek gerekli bulunmaktadır.

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş Ve İşleyişi Hakkında Kanununun 14. maddesi "Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğu ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca ileri sürülebilir."; 15. maddesinde de "Olumsuz görev uyuşmazlıklarında dava dosyası:

a) Ceza davalarında son görevsizlik kararını veren mahkemecece bu kararın kesinleşmesinden sonra doğrudan doğruya,

b) Diğer davalarda son görevsizlik kararını veren mahkemecece bu kararın kesinleşmesinden sonra, taraflardan birinin istemi üzerine,

Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir ve görevli mahkemenin belirlenmesi istenir." hükümlerini taşımakta olup, anılan hükümlere göre hukuk davalarında ortaya çıkan olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesinin ancak davanın taraflarınca istenebileceği ve bu başvurunun da son görevsizlik kararını veren mahkemeye yapılacağı açıktır.

Bu durumda Sakarya 1. İdare Mahkemesince 31.10.1995 gün ve E.1995/1381, K.1995/1177 sayı ile görevsizlik kararı verilmesi üzerine adli yargı yerine açılan davada da Kocaeli 1. İş Mahkemesince 16.10.1996 gün ve E.1996/27, K.1996/195 sayı ile görevsizlik kararı verildiğine göre, ortaya çıkan olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi için davacı vekilince Kocaeli 1. İş Mahkemesine başvuruda bulunulması halinde ileri gelen dosyaların Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesi gerekirken, herneka-
dar uyuşmazlığa konu olmayan bir karar veren Sakarya 2. İdare Mahkemesine dilekçe verilmiş ise de, davacı vekilince Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulması yolundaki iradenin bu dilekçede ortaya konulmuş olması ve son görevsizlik kararını veren Mahkemece de dava dosyalarının gönderilmiş olması nedeniyle, 2247 sayılı Yasanın 14. maddesinde öngörülen başvuru yöntemine uyulmamakla birlikte, Uyuşmazlık Mahkemesinin önüne gelmiş olan ve PÜRSAN A.Ş.ne karşı açılan dava yönünden ortaya çıkan olumsuz görev uyuşmazlığının esasının incelenmesi dava ekonomisine uygun düşecektir.

.../...

Dava, emekli olması nedeniyle 3417 sayılı Yasanın 6. maddesi uyarınca davacıya ödenmesi gereken tasarruf kesintileri ve işveren katkıları ile nemalarının, yasal yükümlülüğünü yerine getirmeyen davalıdan yasal faiziyle birlikte tahsiline hükmedilmesi istemiyle açılmıştır.

9.3.1988 tarih ve 3417 sayılı Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi Ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair Kanunun "Kapsam başlıklı 2. maddesi "Bu Kanun hükümleri çerçevesinde;

a) Aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu hükümlerine göre almakta olan kamu görevlileri ile kanunla veya kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan kuruluşlarda çalışanların,

b) On ve daha fazla işçi çalıştıran işyerlerinde çalışan işçilerin,

c) Kanunları uyarınca sözleşmeli statüde çalışan personelin, Aylık ve ücretlerinden "tasarruf kesintisi" yapılır.

Bu tasarruflara Devlet veya ilgili işverenlerin katkısı sağlanır.

1479 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa tabi olarak çalışanlar gelirlerinin, bu Kanun hükümlerine göre belirlenecek kısmını tasarruf olarak her ay ilgili banka şubesine yatırırılar."; 4. maddesi "Kurumlar bu Kanun hükümleri çerçevesinde çalışanların aylık ve ücretlerinden yapacakları tasarruf kesintisi ile sağlanacak Devlet katkılarını aylık ve ücret ödemesinin yapıldığı ayı takibeden ayın sonuna kadar T.C. Ziraat Bankasında personel adına açtıracakları "Tasarrufu Teşvik Hesabı"na yatırırılar.

İşverenler işçilerinin ücretlerinden yapacakları tasarruf kesintileri ile sağlayacakları işveren katkılarını tahakkuk ettirerek, ücret ödemesinin yapıldığı ayı takip eden ayın sonuna kadar T.C. Ziraat Bankasında işçileri adına açtıracakları "Tasarrufu Teşvik Hesabı"na yatırırılar.

1479 sayılı Kanuna tabi olarak çalışanlar 3üncü madde hükümlerine göre tespit edilecek aylık tasarruf tutarlarını, ait oldukları ayın sonuna kadar, belirlenecek ilgili banka şubelerinde kendi adlarına açtıracakları "Tasarrufu Teşvik Hesabı"na yatırırılar.

Yapılan katkı ve kesintiler, ilgili bankaya yatırılmasını müteakip, muhtevası Yüksek Planlama Kurulunca tespit edilip her hak sahibine verilecek bir hesap cüzdanına işlenir.

(Değişik son fıkra: 30.5.1994-KHK.-533/3 md.; İptal: Anayasa Mahkemesinin 21.7.1994 tarih ve E.1994/66, K.1994/63-2 sayılı Kararı ile; Yeniden düzenleme: 24.11.1994-4046/32 md.) Bu şekilde tahsil edilen paralar tahsilatın yapıldığı ayı takip eden ayın sonuna kadar T.C. Ziraat Bankası Ankara Merkez Şubesinde Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı adına açılacak "Çalışanların Tasarruflarını Teşvik Hesabı"na yatırılır" hükümlerini taşımakta; 533 sayılı KHK ile değişik şekli Anayasa Mahkemesinin yukarıda anılan kararı ile iptal edilerek 4046 sayılı Yasanın 33. maddesi ile yeniden düzenlenen 5. maddesinde "Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı 4 üncü maddeye göre açılacak hesapta toplanan paraları, Yüksek Planlama Kurulunca belirlenecek esaslar dahilinde, gayrimenkul alım satımına yönelik yatırımlar hariç olmak üzere, her türlü menkul kıymetler ve verimi yüksek yatırımlara yatırmak suretiyle nemi artırır." hükmüne yer verilmekte; 6. maddesinde ise, emeklilik veya ölüm halinde biriken tasarruf kesintileri ile Devlet ve işveren katkılarının, Bağ-Kur kapsamında olanlar bakımından tasarruf tutarları ve Devlet katkılarının, ilgililere veya kanuni mirasçılarına neması ile birlikte ödeneceği hükme bağlanmaktadır.

Aynı Yasanın "Ödemelerin zamanında yapılmaması" başlıklı 7. maddesinin birinci fıkrasında, işverenlerin, ücretlerden yapacakları tasarruf kesintileri ile sağlayacakları işveren katkılarını 4 üncü maddede belirtilen süreler içinde ilgililerin banka hesaplarına yatırmamaları halinde, yatırılması gereken miktarların resen veya ilgililerin başvurusu halinde Sosyal Sigortalar Kurumunca 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun primlerin tahsiline ilişkin hükümleri dairesinde tahsil olunarak alınacak gecikme zammı ile birlikte ilgili banka hesabına yatırılacağına; ikinci fıkrasında da, tasarruf tutarlarını süresi içinde ve tam olarak ödemeyen Bağ-Kur sigortalılarının ödemeleri gereken tutarların 1479 sayılı Kanunun primlerin tahsiline ilişkin hükümleri çerçevesinde Bağ-Kur tarafından tahsil olunarak ilgili banka hesabına yatırılacağına işaret edilmektedir.

Anılan hükümlerden, kapsama dahil olan tüm kamu çalışanlarının aylık ve ücretlerinden kurumlarınca yapılacak tasarruf kesintileri ile sağlanacak Devlet katkısının, kapsama giren işyerlerinde çalışan işçilerin ücretlerinden işverence yapılacak tasarruf kesintileri ile işveren katkılarının ve Bağ-Kur kapsamında çalışanların gelirlerinin bu Yasaya göre belirlenecek kısmının, ilgili kurum, işveren veya bağımsız çalışan tarafından T.C. Ziraat Bankasında açılacak "Tasarrufu Teşvik Hesabı"na yatırılacağı; bu şekilde tahsil olunan paraların, T.C. Ziraat Bankası Ankara Merkez Şubesinde Hazine ve Dış Ticaret Müsteşar

lığı (= 20.12.1994 tarih ve 4059 sayılı Yasaya göre : Hazine Müsteşarlığı) adına açılacak "Çalışanların Tasarruflarını Teşvik Hesabı"nda toplanacağı; bu hesabın izlenmesinden T.C. Ziraat Bankasının, bu hesaptaki paraların nemalandırılmasından ise Hazine Müsteşarlığının sorumlu tutulduğu; konuya ilişkin uygulama esaslarını belirleme yetkisinin Yüksek Planlama Kuruluna ait olduğu; işverenler veya bağımsız çalışanlar tarafından zamanında ödeme yapılmaması halinde, bu ödemelerin yasal takibi görevinin, Sosyal Sigortalar Kurumu ile BAĞ-KUR'a verildiği anlaşılmaktadır.

Anılan Yasanın 6. maddesine göre, emeklilik veya ölüm halinde Banka tarafından ilgililere zorunlu olarak yapılması öngörülen ödemelerin gerçekleştirilmesi için, 4. maddede belirtilen yasal yükümlülüğün kamu kurum, işveren veya bağımsız çalışan tarafından zamanında yerine getirilmemiş olması gerekmekte; ancak, bu yasal yükümlülüğünü yerine getirmeyenin kamu tüzel kişisi veya özel hukuk tüzel kişisi olması hallerine göre, ilgililerin haklarını aramaları bakımından farklı bir durum ortaya çıkmaktadır.

Şöyleki; çalışanların serbest irade ve insiyatifi olmaksızın tasarrufa teşvik edilmeleri ve bu tasarrufların kamusal usul ve esaslarla değerlendirilmesi suretiyle bir kamu hizmetini düzenleyen ve bu nedenle de kamu hukuku alanına ilişkin olduğu kuşkusuz bulunan 3417 sayılı Yasanın, yükümlü tuttuğu kamu kurum ve kuruluşlarınca 4. maddedeki bu yükümlülüğün zamanında veya hiç yerine getirilmemesi halinde: Yasa ile bağlı yetki olarak düzenlenen yasal yükümlülüğün yerine getirilmemesi şeklindeki olumsuz idari tasarruf nedeniyle doğan zararların giderilmesi için, kapsama dahil tüm kamu çalışanları tarafından, ilgili idareye karşı açılacak tam yargı davalarının yargısal denetiminin idari yargı yerince yapılacağı tartışmasızdır. Nitekim, Uyuşmazlık Mahkemesinin 17.3.1996 tarih ve 22583 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 12.2.1996 günlü, E.1995/96, K.1996/43 sayılı kararı da bu doğrultudadır.

Buna karşılık, yasakoyucu, aynı yasal yükümlülüğün bir özel hukuk tüzel kişisi olan işveren veya bağımsız çalışan tarafından yerine getirilmemesi halini 7. madde ile özel olarak düzenlemiş ve yükümlülüğünü yerine getirmeyene göre ilgili bulunan sosyal güvenlik kurumuna, resen veya ilgilinin başvurusu üzerine yasal takibe geçme görevini vermiştir.

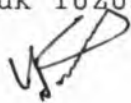
Sözü edilen 7. madde hükmünde, yasal takibin, işverenler hakkında 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun; bağımsız çalışanlar hakkında ise, 1479 sayılı Esnaf Ve Sanatkarlar Ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun, primlerin tahsiline ilişkin hükümleri çerçevesinde yapılacağı öngörülmüştür.

Belirtilen duruma göre ve olayda, yasal yükümlülüğün idarece yerine getirilmemesi şeklinde bir idari tasarruf olmadığı gibi, ortada böyle bir idari tasarruf nedeniyle idareye karşı açılmış bir davanın da bulunmaması karşısında, işçi emeklisi olan davacının, kendisine 6. maddede uyarınca Bankaca ödemede bulunulmaması üzerine yaptığı başvuru sonucunda ilgili Sigorta Müdürlüğüne 4. maddede öngörülen yasal yükümlülüğünü yerine getirmediği saptanan özel hukuk tüzel kişisi olan işverene karşı, tasarrufu teşvik kesintileri ve işveren katkıları ile nemasının yasal faiziyle birlikte tahsili istemiyle açtığı davanın, sigorta mevzuatının primlerin tahsiline ilişkin hükümleri dairesinde adli yargı yerince çözümlenmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, 3417 sayılı Yasanın 4. maddesindeki yükümlülüğünü yerine getirmeyen işverene karşı açılan ve bu haliyle 7.maddede kapsamında bulunan davanın görüm ve çözümünde adli yargı yeri görevli olduğundan, Kocaeli 1. İş Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ: Anlaşmazlığın niteliğine göre, davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiğine, bu nedenle Kocaeli 1. İş Mahkemesinin 16.10.1996 günlü, E. 1996/27, K.1996/195 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 17.11.1997 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

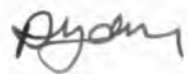
Başkan
Selçuk TÜZÜN

Üye
O.Hulusi Mustafaoğlu

Üye
Ülkü Aydın

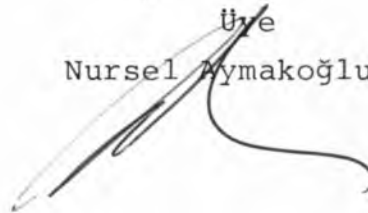

14.12.1997 - 23200
Bu kararın Resmi gazete'de
yayımlı olması

Başkan

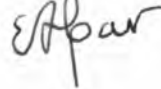
Üye
Nursel Nymakoğlu

Üye
Zafer Kantarcıoğlu

Üye
Dr.Erol Alpar

Üye
Ertuğrul Taka

